సాహిత్యప్రక్రియలన్నింటిలోనూ లోకప్రియమైనది నవల. సమకాలీన సమాజానికి దర్పణం పడుతూ, రచనాకాలపు సామాజిక, రాజకీయ, సాంస్కృతిక పరిస్థితులను ముందుతరాల పాఠకులకు అందించగల శక్తి నవలాసాహిత్యానికి ఉన్నది. సామాన్యుడికి అందుబాటులో ఉండటం వల్ల నవలాప్రక్రియకు సామాజిక మార్పులు, వ్యక్తిత్వ మార్పులు కలిగించగల శక్తి ఉంది. అటువంటి శక్తివంతమైన నవలాసాహిత్యంలోని కొన్ని ఉత్తమ నవలలను ఎన్నుకుని, ఆ నవలల్లోని నాయకుల పాత్రలను పరిచయం చెయ్యాలన్నది ఈ వ్యాసపరంపర ఉద్దేశం.

సత్యచరణ్ - వనవాసి

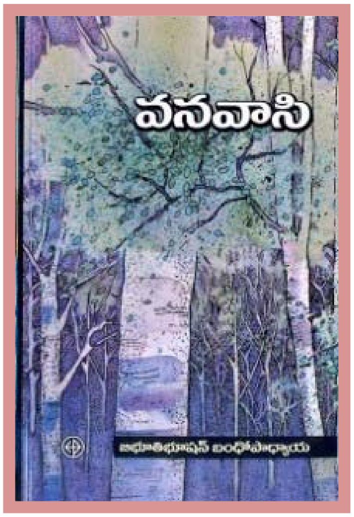

"...అటువంటి విముక్తాకాశం, అటువంటి నిస్తబ్ధత, అటువంటి ఏకాంతం, దిగంతాల వరకూ వ్యాపించిన అటువంటి మహారణ్య ప్రాంతంలో మాత్రమే అంతటి సౌందర్యం ప్రసన్నమౌతుంది. అటువంటి వెన్నెల రాత్రిని జీవితంలో ఒక్కసారైనా చూడడం ఉచితం. అలా చూడనివారికి ఈశ్వరసృష్టిలో ఒకానొక అపూర్వ సౌందర్యానుభూతి నష్టమైపోయిందన్నమాటే." అంటాడు సత్య చరణ్. ఇటువంటి ఒక మహాద్భుత సౌందర్యానుభూతిని పదిహేను పదహారేళ్ల క్రితం పొందుతాడతను. ఆ అనుభూతుల్ని కలకత్తా నగరంలోని ఒక ఇరుకు ఇంట్లో బాదం చెట్టు క్రింద కూచుని భార్య పనిచేసే కుట్టుమిషన్ చప్పుళ్ల మధ్యన ఆ స్మృతులలో అప్పట్లో తనకు ఆత్మీయులైనవాళ్ళందరినీ గుర్తుకు తెచ్చుకుంటాడు ఆ "వనవాసి" సత్యచరణ్.

వనవాసి - బిభూతిభూషణ్ బందోపాధ్యాయ:

ఒక మహాద్భుతమైన అనుభూతిని పొంది, ఆ అనుభూతి తరంగాలలో కొన్నాళ్లపాటు ఓలలాడాలంటే తప్పక చదవాల్సిన నవల "వనవాసి". వనవాసి బెంగాలీ మూలం '***అరణ్యక్***'. భారతీయ నవలాసాహిత్యంలోని ఉత్తమ రచనలలో ఒకటి ఇది. గద్యంలో రాసిన ఒక ఖండ కావ్యంగా ఈ నవలను పరిగణిస్తారు. బిభూతిభూషణ్ బందోపాధ్యాయ బెంగాలీ రచనకు శ్రీ సూరంపూడి సీతారామ్ గారు అందమైన పదాలతో కూడిన బహు చక్కని తెలుగు అనువాదాన్ని అందించారు.

ఉద్యోగరీత్యా బీహార్లోని ఒక అరణ్యప్రాంతానికి వెళ్ళిన ఓ యువకుడు తనకు ఎదురైన అనుభవాలను, తాను కనుగొన్న విషయాలను ఉత్తమపురుషలో తెలియచెప్పే నవల ఇది. నాగరికత ఎరుగని అరణ్య పరిసరాల్లో ఆదివాసుల జీవనం, అరణ్యశోభ, ప్రకృతి ఒడిలో ఆ యువకుడు నేర్చిన పాఠాలూ అన్నీ మనోహరమైన వర్ణనతో మనసుకు హత్తుకుంటాయి. సుమారు డెభ్భై ఐదేళ్ల క్రితం రాయబడిన ఈ నవలను చదువుతూంటే, ప్రఖ్యాత ఆంగ్ల రచయిత, ప్రకృతారాధకుడు William Wordsworth రాసిన **'Tintern Abbey' అనే పద్యం,** ప్రఖ్యాత అమెరికన్ రచయిత Henry David Thoreau రచించిన 'Walden' గుర్తుకువచ్చాయి నాకు. అప్పటికి ఇంకో వందేళ్ళకు పూర్వం పద్ధెనిమిదవ శతాబ్దంలో ఈ రెండు రచనలూ చేయబడ్డాయి. రెంటికీ కూడా ప్రకృతే ప్రేరణ. ఉత్తర బీహార్లోని ఒక జమిందారీ ఎస్టేట్ అడవిలో మేనేజరుగా పనిచేసిన తర్వాత, ఆ అనుభవాలసారాన్నే వనవాసి ద్వారా పాఠకులకు అందించారుట బిభూతిభూషణ్. "వనవాసి" పై ఈ రెండు ఆంగ్ల రచనల ప్రభావం ఉన్నా లేకపోయినా ప్రకృతి వర్ణనలో, రసానుభూతిపరంగా ఈ ముగ్గురు రచయితల మనోభావాల్లో ఎన్నో సారూప్యాలు కనబడ్డాయి నాకు. బహుశా ప్రకృతారాధకులంతా ఒకేలా ఆలోచిస్తారు కాబోలు.

"అరణ్యక్" నవలను 1937–39 మధ్య కాలంలో బిభూతిభూషణ్ బందోపాధ్యాయ బెంగాలీ లో రచించారు. ***ప్రభాసి*** అనే బెంగాలీ మాసపత్రికలో సీరియల్ గా ప్రచురించబడిన తరువాత ఇది పుస్తకరూపంలో వచ్చింది. తర్వాత 1961 లో సాహిత్య అకాడమీ వారు తెలుగు అనువాదాన్ని వెలువరించారు. మళ్ళీ కొన్నేళ్ల తరువాత 2009లో హైద్రాబాద్ బుక్ ట్రస్ట్ వారు పునర్ముద్రణ చేసారు. ప్రఖ్యాతిగాంచిన సత్యజిత్ రే చిత్రాలు పథేర్ పాంచాలీ, అపరాజిత నవలల సృష్టికర్త బిభూతిభూషణ్ . వీటితో సమానంగా ప్రఖ్యాతి గాంచిన ఇఛ్ఛామతి, చందేర్ పహర్ నవలలతో కలిపి పదిహేడు నవలలు, ఇరవై కథా సంకలనాలూ కలిపి వీరి రచనలు ఒక ఏభై పుస్తకాలను ప్రచురించారుట. ఏడు దాకా నవలలు చిత్రాలుగా రూపొందాయి. దర్శకుడు కమలేశ్వర్ ముఖర్జీ తీసిన చందేర్ పహర్ సినిమా క్రిందటేడు రిలీజయ్యింది. ఈ నవల "చంద్రగిరి శిఖరం" పేరుతో తెలుగులోకి అనువదించబడింది.

'సత్యచరణ్' పాత్ర పరిచయం:

కలకత్తా నగరంలో చదువు పూర్తయ్యాకా ఉపాధ్యాయుడిగా కొన్నాళ్ళు పనిచేసాకా తిరిగి నిరుద్యోగి అవుతాడు యువకుడైన సత్యచరణ్. ఆ సమయంలో ఒక పాత మిత్రుడు కనబడి తమ జమిందారీ ఎస్టేట్ అడవిలో మేనేజర్ గా ఉద్యోగమిప్పిస్తాడు. బీహార్ లోని పూర్ణియా జిల్లాలోని మహాలిఖారూప పర్వత శ్రేణి దిగువన ఉన్న మోహన్ పురా అరణ్యప్రాంతం అది. ఆ అరణ్యప్రాంతంలోని ఇరవై ముప్పై వేల

బిఘాల(ఒక బిఘా అంటే నలభై సెంట్లు) నేలని పంటభూమిగా మార్చేందుకు కౌలుదారులను వెతికి, కాస్త కాస్త చప్పున ఆ నేలను వారికి ఇచ్చి, వాళ్ల నుండి శిస్తు వసూలుచేసే ఉద్యోగం అది. ఉద్యోగం కోసం తప్పనిసరిగా కలకత్తా వదిలి వెళ్ళిన సత్యచరణ్ కు మొదట్లో ఆ నిర్జనారణ్యం, ఆ నిశ్శబ్ద వాతావరణం ఊపిరాడనివ్వవు. ఏకాకినైపోయానని మహా దు:ఖపడిపోతాడు. వన్యమృగాల, బందిపోటు దొంగల భయానికి ఎప్పుడూ చెంత తుపాకీ ఉంచుకోవాలనీ తెలిసి విహ్వలుడౌతాడు. పట్టణ వాతావరణం, సభ్య సమాజం, స్నేహితులు, పుస్తకాలు, సినిమా, సరదాలు, ఆనందోల్లాసాలూ వదిలి ఈ అనాగరిక ప్రపంచంలో ఆదివాసీల మధ్యన ఎలా ఉండాలో అర్థం కాదతనికి. మరుక్షణం ఉద్యోగం వదిలేసి పారిపోవాలనే తలంపుతోనే కొన్నాళ్ళు గడుపుతాడు. నెమ్మదినెమ్మదిగా మనోజ్ఞమైన ఆ అరణ్యశోభ, సూర్యోదయాలు, సంధ్యాసమయాలు, చంద్రోదయాలు, వెన్నెల రాత్రులు, ఎత్తైన వృక్షాలు, రకరకాల పక్షులు, రకరకాల పూలతలు, వాటి పరిమళాలూ, గిరిజనుల అమాయకత్వం అతడ్ని సమ్మోహనపరిచి తమ దాసుడిని చేసేసుకుంటాయి. ఏకాంత స్వేచ్ఛాజీవనంలో ఎంత సౌందర్యం ఉందో, రానురానూ అరణ్యం తననెలా సమ్మోహనపరిచిందో, ప్రకృతితో పరిచయం ఎంతటి ఆనందాన్ని ఇవ్వగలదో అతడు నెమ్మదిగా చెప్పుకుంటూ వస్తాడు.

తానున్న కచేరీకి పదిమైళ్ల దురం వరకూ నిత్యం తిరిగే పని పడుతుండడం వల్ల గుర్రపు స్వారీ తప్పనిసరిగా నేర్చుకున్న సత్యచరణ్ కు అంతకు మించిన ఆనందం మరొకటి లేదనిపిస్తుంది. తను ఉంటున్న కచేరికి పంతొమ్మిది మైళ్ల దూరంలో లవటులియా అనే ప్రాంతంలో మరో కచేరీకి ఉంది. అక్కడ దట్టంగా ఉన్న రేగిచెట్లను కౌలుకివ్వడానికీ, ఇంకా మిగిలిన అడవిని లక్క పురుగులు పెంచడానికి కౌలుకు తీసుకున్న వారి దగ్గర పన్నులు వసూలు చెయ్యడానికి లవటులియా అరణ్యానికి వెళ్ళి వచ్చేవాడు సత్యచరణ్. ఆ దారమ్మట ఉండే పువ్వుల తోట, మైదానం,చానన్ సెలయేరు, నిర్జనారణ్య ప్రకృతి, అడవిపూల సుగంధం అతడిని ముగ్ధుణ్ణి చేస్తాయి. "హిమస్నిగ్ధ వన కుసుమజోత్స్నాలంకారాలతో ఎన్ని గంభీరనిశీధులు చక్షుగోచరమైనాయో.." అంటాడతను. అక్కడ నుండి పారిపోవాలనుకున్న వ్యక్తే వసంతపూర్ణిమనాటి రాత్రి, పరిపూర్ణజ్యోత్స్నాకాంతులలో, నిర్జనమైన అరణ్యమయ పర్వతమార్గంలో, గుర్రం మీద ఒంటరిగా విహారానికి వెళ్లాలనుకునేంతలా మారిపోతాడు. మార్గమంటూలేని ఆ పర్వతశ్రేణుల్లో విముక్తాకాశతలం క్రిందన గుర్రం కళ్ళెం విడిచి స్వేచ్ఛగా వేగంగా చేసే ప్రయాణంలోని ఆనందాన్ని ప్రపంచంలో మరే సంపదా ఇవ్వలేదనే నిర్ధారణకొస్తాడతడు.

మునుపెన్నడూ కనీవినీ ఎరుగని ఇటువంటి అపూర్వమైన ప్రకృతిశోభ సంభ్రమపరిచినట్లే, అక్కడి గిరిజనుల పేదరికం కూడా అతడికి దిగ్భ్రాంతికి కలిగిస్తుంది. అతను సర్వేకి వస్తాడని తెలిసి, రెండురోజుల పాటు తిండి దొరుకుతుందనే ఆశతో మైళ్ల దూరం నుండి రెండురోజులుగా పడిగాపులు పడిఉంటారు కొందరు మనుషులు. వారు అన్నం రూపే తెలియని నిరుపేదలు. కేవలం మినుముల పిండి, జొన్నపిండి ముద్దలు తిని బ్రతికే నిరుపేద ఆదివాసీలు, చీనాగడ్డిగింజల పప్పులో కేవలం ఉప్పు వేసుకుని తిని బ్రతికేవారు, అడవిలో దొరికే పుచ్చకాయల్లాంటి గుడ్మీ పళ్ళు తిని నెలలు గడిపే పేదవాళ్ళు, కొర్రలు పండించి వాటిలోకి అడవితోటకూర వండి ఉప్పు నంచుకుని తినేవారూ అక్కడ ఉన్నారని తెలిసాకా, నాగరీక జనావాసాలకు దూరంగా ఇంతటి నికృష్ట దారిద్ర్యాన్ని అనుభవించే ఇందరు జనాలు ఉన్నారా అని ఆశ్చర్యపోతాడు. వారిపై అతనికి తెలియని అభిమానమేదో కలుగుతుంది. ఏదో విధంగా వారందరికీ సహాయం చెయ్యాలని సంకల్పిస్తాడు. ఈ నిరుపేదల శ్రమను దోచుకునే రాసవిహారీ సింగ్, నందలాల్ ఓఝా మొదలైన క్రూరుల నుండి వాళ్లను కాపాడటానికి సంకల్పించడం వల్ల కొన్ని భయానక సంఘటనలను కూడా అతడు ఎదుర్కొనవలసి వస్తుంది.

ఆ గిరిజనుల అమాయకత్వం, వారి ఆకలి, కష్టాలూ సత్యచరణ్ లోని కరుణను జాగృతం చేస్తాయి. తానా ప్రాంతంలో ఉన్న ఆరేళ్ళూ తనకు చేతనైన సహాయం వాళ్ళకు చేస్తాడు. వీలయినప్పుడల్లా దగ్గర గ్రామాల్లోని పేదలందరినీ పిలిచి భోజనాలు పెట్టిస్తాడు. మరీ దరిద్రాన్ని అనుభవిస్తున్న నిరుపేదలకు కాస్త కాస్త భూమిని కౌలుకి ఇప్పించి వాళ్ల జీవనాలకు ఆధారాలను ఏర్పరుస్తాడు. వారి అమాయక మొఖాల్లోని చిరునవ్వు, ఆనందం అతని హృదయంలో హత్తుకుపోతాయి. వారందరి కృతజ్ఞతనూ నింపుకున్న అతని జీవనం ఉత్కృష్టమౌతుంది. "నిజం చెప్పాలంటే జీవితంలోకి ఆలోచించి చూసే అలవాటు ఇక్కడకు వచ్చిన తర్వాతనే అబ్బింది. మనస్సుని తరచి చూసుకోవడంలో ఉండే ఆనందం ఇదివరకెన్నడూ ఇంతగా లభించలేదు. ఇక్కడ అసౌఖ్యాలు సహస్రాధికంగా ఉన్నప్పటికీ, ఆనందం రోజురోజుకీ మత్తులా నన్ను వశపరుచుకుంటోంది" అంటాడతను.

ఆ అరణ్య ప్రాంతంలో సత్యచరణ్ కు గోండులు, సంచార జాతులు, దోషజాతివారు(అస్పృస్యులు), క్షత్రియులు, బ్రాహ్మణులు, గంగోతాలు మొదలైన ఎన్నో జాతులవారు ఎదురౌతారు. రకరకాల తరహా మనుషులను చూస్తాడు. వారి నుండి ఎన్నో విలువైన పాఠాలు నేర్చుకుంటాడు. విత్తంపై, కష్టనష్టాలపై దృష్టి లేని **ధౌతాల్ సాహు** లాంటి వేదాంతిని చూసి అత్యాశనెలా వదులుకోవాలో తెలుసుకుంటాడు. పొలంపని చేసేప్పుడూ, వండుకునేప్పుడూ తప్ప రోజంతా గుడిసెలో ఒంటరిగా శూన్యం లోకి చూస్తూ జీవనం గడిపే **జయపాల్** ను కలిసిన తర్వాత అటువంటి ఉద్విగ్నరహిత నిర్వికార ధీర మనస్తత్వం తనలోనూ పరిణమిస్తోందని గ్రహిస్తాడు. ఐదు గేదెలని మేపడానికి పదిక్రోశుల దూరం నుండి వచ్చి ఘోరమైన అరణ్యంలో గుడిసె కట్టుకుని ఒంటరిగా నివసిస్తూ శిస్తు కట్టే **గనూ మహతో** నుండి ఆకలి విలువ తెలుసుకుంటాడు. **కుంత** కథ ద్వారా ఏ జాతిలో పుట్టామన్నది ముఖ్యం కాదు మనిషిలో మంచితనం, నిస్వార్ధభావన ముఖ్యం అని తెలుసుకుంటాడు. బాలకుడు ధతూరియాకు తన ఆకలిపై కన్నా నృత్యకళపై ఉన్న శ్రధ్ధాసక్తులు చూశాకా ఎల్లప్పుడూ ఆనందంగా ఉండడం, లోభరహితంగా ఉండడం, యదార్థమైన కళారాధన మొదలైన సంగతులు అర్థమౌతాయి సత్యచరణ్ కు .

ఆ ప్రాంతపు ఆదిమజాతి(సంతాల్ జాతి) రాజవంశస్థుడు రాజా **దోబరూ పన్నా** పరిచయం చరిత్రగతమైన అనార్యజాతుల పరాజయ చరిత్రను సత్యచరణ్ కళ్లముందు ఉంచుతుంది. రాజా మనుమరాలు భానుమతి అమాయకత్వం, ఔదార్యం, అనురాగం చూసి చలించిపోతాడు. ఒక స్త్రీ నిశ్శంశయంగా స్నేహమాధుర్యాన్ని చవిచూపడటం భువిపైన స్వర్గద్వారాలను తెరవడమేనంటాడు. సభ్యసమాజంలో కాగడాపట్టి వెతికినా ఇంతటి నిర్మలమైన ఆత్మీయత కనబడదంటాడు అతను. ఇదే స్వభావాన్ని 'మంచీ' లోనూ, వెంకటేశ్వర ప్రసాద్ పత్ని దగ్గరా కూడా కనబడుతుందతనికి. అక్కడి అరణ్యం, పర్వత శ్రేణి, మేఘమాలా ఎంత విశాలమైనవో వీరందరి హృదయాలు కూడా అంత విశాలమైనవంటాడు సత్యచరణ్ .

ఒకనాడు సర్వే కాంప్ నుండి తిరిగివస్తూంటే సరస్వతీ హ్రదం దగ్గర ఆ భీకర అరణ్యంలో విత్తనాలు నాటుతున్న 'యుగళప్రసాద్' పరిచయమౌతాడు. ఎక్కడెక్కడి నుంచీ చక్కని రంగురంగుల అడవిపువ్వుల మొక్కల విత్తనాలు పోగుచేసుకొచ్చి ఈ ప్రాంతంలో వేస్తున్నడతను. కేవలం అడవి సౌందర్యాన్ని పెంచాలనే అతని నిస్వార్ధ బుద్ధి, కృషి పట్ల సత్యచరణ్ కు గౌరవం కలిగుతుంది.

అతడితో కలసి తాను కూడా కొత్తకొత్త పువ్వుల మొక్కలు తెప్పించి సరస్వతీ ప్రాదం ఒడ్డున వేయిస్తాడు. ఇద్దరూ కలిసి ఆ ప్రాంతాన్ని ఎన్నో కొత్త అందాలతో, పరిమళాలతో నింపుతారు. కానీ అంత కష్టపడి తీర్చిదిద్దిన పూలతోటను కూడా అన్ని అటవీప్రాంతాలలాగనే చివరికి కౌలుకి ఇవ్వక తప్పదు సత్యచరణ్ కు. చూస్తూండగా పచ్చదనమంతా మాయమైపోయి మహాలిఖారూప పర్వతం పాద ప్రదేశం నుండీ లవటులియా, నాఢా అడవుల సరిహద్దుల వారకూ భూములు కౌలుకి ఇచ్చివెయ్యడం అయిపోతుంది. రాత్రికి రాత్రే గ్రామాలు తయారయిపోతాయక్కడ. ఆ ప్రాంతమంతా జొన్న చేలూ, పూరిపాకలు, గుడిసెలు, వీధులలో మంచాలు, బురద, పశువులతో నిండిపోతుంది. అనురాగం చూపుతున్న భానుమతిని వివాహమాడి అక్కడే ఉండిపోవాలన్న సుందర స్వప్నాన్ని అక్కడ తనపని అయిపోయి వెళ్ళోవాలన్న సత్యం కప్పెట్టేస్తుంది. "మనిషికి కావాల్సినదేమిటి? ఉన్నతా? ఆనందమా? ఉన్నతి సాధించినా, దాని వల్ల ఆనందం కలగకపోతే ప్రయోజనం ఏమిటి? అన్య భోగాల వల్ల మన:ప్రవృత్తికి నైశిత్యం నశిస్తుంది. అప్పుడు ఇంక ఏం చేసినా ఆనందం లభించదు." అనుకుంటాడతను.

తనకు అప్పగించిన పని అయిపోయినా తనవల్ల అరణ్యమంతా నశించిపోయిందన్న బాధ అతన్ని వదలదు. అరణ్యదేవతను క్షమించమని కోరుతూ ఆ ప్రాంతానికి వీడ్కోలు పలుకుతాడు సత్యచరణ్. అరణ్యాలన్నీ ఆధునీకరణకు ఆహుతైపోతున్న ప్రస్తుతకాలంలో పర్యావరణ పరిరక్షణకై ఇటువంటి హృద్యమైన రచనలు చదవాల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉందనిపిస్తుంది ఈ నవల చదువుతుంటే.

ఒక నిర్జనారణ్య ప్రాంతంలో పరమ సౌందర్యభరితమైన ప్రకృతిఒడిలో ఒక సాధారణ మానవుడు ఏం నేర్చుకోగలడు, అతని వ్యక్తిత్వం ఎంతటి ఉత్కృష్టమైనదిగా మారగలదు, ఎంత లోతైన జీవితసత్యాలను నేర్వగలడో తెలుపగల పాత్ర సత్యచరణ్ ది. ఇంతేకాక నవల చదివిన చాలాకాలం పాటు మన ఆలోచనల్లో తిరగాడే ధుధలిపుష్పాల మధుర వాసనలు, రక్తపలాశ వృక్షాల శోభ, పత్రవిహీనమైన గోల్ గోలీ పువ్వులు, ధాతుప పుష్ప వృక్షాలు, వెన్నెల రాత్రులు , సెలయేట్లో అడవి లిల్లీల మృదుమధుర పరిమళాలతో పాటుగా.. వీటన్నింటినీ తన ఏకాంత స్వేచ్ఛా విహారాలలో అనుభూతి స్వప్నాలుగా మిగుల్చుకున్న అదృష్టవంతుడిగా మనకు గుర్తుండిపోతాడీ నవలా నాయకుడు.

(మరొక నవలానాయకుడి గురించి వచ్చే సంచికలో)

COMMENTS

రచయిత్రి బ్లాగు

తృష్ణ:(http://trishnaventa.blogspot.in)